

FRANCS ALTS

DALAILAMAS aicinājums pasaulei

Ētika ir svarīgāka
par reliģiju

No vācu valodas tulkojusi
Sarmīte Veide

IEVADS

“MAN NAV IENAIDNIEKU”

“Man nav ienaidnieku. Ir tikai cilvēki, kurus vēl neesmu iepazīs,” man sacīja Dalailama pirms vairāk nekā 20 gadiem. Un piebilda: “No ienaidniekiem var mācīties visvairāk. Savā ziņā viņi ir mūsu labākie skolotāji.” Tik viedi un tajā pašā laikā arī reālistiski runā droši vien ievērojamākais un ilglaicīgākais bēglis pasaulē, kurš trimdā Indijā pavadījis vairāk nekā 56 gadus. Lai gan kopš 1959. gada viņš ir spiests dzīvot ārpus dzimtenes, kuru okupējusi Ķīna, viņā nemājo naidis pret ķīniešiem un šīs valsts vadoņiem. Gluži pretēji. “Es lūdzos arī par komunistu līderiem Pekinā,” viņš saka, dažreiz sevi nodēvēdams par “komunistisko budistu” vai “budistisko komunistu”, un smeļoties piebilst: “Eiropā es balsotu par zaļajiem, jo apkārtējās vides problēma ir mūsu izdzīvošanas jautājums.”

33 gadu laikā mēs esam tikušies vairāk nekā 30 reizi un mums ir bijušas 15 intervijas televīzijā. Man ir bijis maz tik empātisku un humora

pilnu sarunbiedru. Neviens nav smējies tik daudz kā viņš. Ne velti aptaujās viņš ir atzīts par simpātiskāko cilvēku pasaulē. Slavenajam reliģiskajam līderim pēdējā laikā arvien nozīmīgāka šķiet ārpus reliģijām pastāvoša ētika. Viņš pat izsaka reliģiskajam līderim neraksturīgu apgalvojumu: “Ētika ir svarīgāka par reliģiju. Mēs neierodamies šajā pasaulē kā noteiktas reliģijas pārstāvji. Savukārt ētika mūsos ir iedzimta.” Savās lekcijās visā pasaulē viņš aizvien biežāk runā par “sekulāro ētiku ārpus visām reliģijām”. Alberts Šveicers šo pašu ideju dēvēja par “bijību pret visu dzīvo”.

Dalailamas sekulārā ētika uzspri dzina nacionalitātes, reliģijas un kultūras nospraustās robežas un iezīmē visos cilvēkos iedzimtās un visus vienojošās vērtības. Tās nav ārišķīgas un materiālas, bet gan iekšējas vērtības, kā apzinātība, līdzcietība, garīgā pilnveidošanās un tiekšanās pēc laimes. “Ja paši vēlamies būt laimīgi, mums ir jāmācās līdzcietība, un, ja vēlamies, lai citi ir laimīgi, mums tāpat ir jāmācās līdzcietība. Mēs visi labprātāk redzam smaidošas, nevis drūmas sejas,” saka Dalailama.

Viena no galvenajām Dalailamas pārlicībām ir tā, ka pilnīgi visi cilvēki tiecas pēc laimes

un vairās no ciešanām. Šie centieni vainagojas ar cilvēces lielākajiem sasniegumiem. Tādēļ mums būtu jāsāk domāt un rīkoties tādas identitātes ietvaros, kas sakņojas jēdzienā “mēs – cilvēki”.

Karš Tuvajos Austrumos un Ukrainā, Somālijā un Ziemeļāfrikā, 20 miljoni bēgļu visā pasaulē, pilsoņu kari Nigērijā un Afganistānā, klimata izmaiņas un apkārtējās vides problēmas, globālā finanšu krīze un bads pasaulē – Dalailama domā, ka bez sekulārās ētikas mēs šīs problēmas neatrisināsim. Savas revolūcionārās tēzes viņš izvērstāk skaidro turpmākajā sarunā. Tas, ko Dalailama piedāvā, ir līdzcietības un empātijas revolūcija – visu iepriekšējo revolūciju revolūcija. Bez līdzcietības un empātijas nebūtu bijusi iespējama evolūcija.

Satriekts par islāma teroristu uzbrukumu satīras žurnāla “*Charlie Hebdo*” redakcijai un ebreju veikalam Parīzē, Dalailama 2015. gada janvārī sacīja: “Dažbrīd es domāju, ka būtu labāk, ja mums vispār nebūtu reliģijas. Visās reliģijās un visos Svētajos Rakstos slēpjas vardarbības potenciāls. Tālab mums ir nepieciešama ārpus visām reliģijām pastāvoša sekulārā ētika. Skolās ētikas stundas ir svarīgākas

Francs Alts

par reliģijas stundām. Kāpēc? Tāpēc, ka cilvēces izdzīvošanas labad svarīgāk ir apzināties kopīgo, nevis nemitīgi izcelt atšķirīgo.” Šī atziņa iniciējusi šo interviju.

Lūk, viņa jaunais vēstījums, kas var izmainīt pasauli.

2015. gada 6. jūlijā Nobela Miera prēmijas laureātam paliek 80 gadi. Šim notikumam par godu šī nelielā grāmatiņa vienlaikus iznāk daudzās pasaules valodās.

Francs Alts
2015. gada martā
Bādenbādenē